

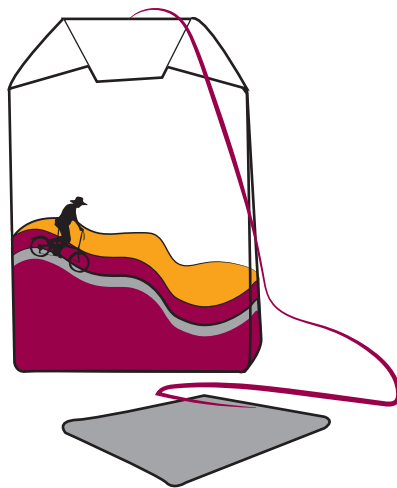
IZ SEBE

Literarno glasilo dijakov
Gimnazije Nova Gorica

GIMNAZIJA
NOVA GORICA

Iz sebe

Literarno glasilo dijakov Gimnazije Nova Gorica

10. številka

Izdaja literarni krožek Gimnazije Nova Gorica

Delpinova ulica 9

5000 Nova Gorica

Mentor: Nejc Rožman Ivančič, prof.

Oblikovala: Jelena Uršič, prof.

Odgovorna oseba: ravnateljica Jasna Rojc, prof.

Nova Gorica, februar 2018

Število natisnjenih izvodov: 200

Glasilo ni naprodaj.

Šolsko leto 2017/2018

Ognjemet

Nikoli nisem bila tako visoko. Nikoli nisem vedela, do kod lahko sežem! In koliko ljudi me občuduje. Všeč mi je, ko sem v središču pozornosti. No, prišel je moj čas, da jim pokažem, kaj zmorem! Razletela se bom in ustvarila najlepšo zaveso luči. Ja, to bom storila, da me bo še več ljudi občudovalo. In POK! Sem vedela, da mi bo uspelo. Poglejte, koliko ljudi se objema ob pogledu name. Ojoj! Kaj se dogaja? Kam izginjajo iskricice? Kam odhajajo ljudje? Zakaj ni nikogar več, ki bi zijal vame? Kam izginjam? Zdaj sem samo še prah, del zraka. Ljudje so odšli, trg je prazen in moja luč je ugasnila. Sedaj se nihče več ne zmeni zame. In sem mislila, da bo letos drugače.

Lea Marušič

II.

Drobovje se loči od drobovja.

Deblo, na katerem počiva strjena kri, se strdi še samo.

Daljava je črta, ki loči zemljo od neba.

In jaz vedno ostajam vmes.

Vid se loči od očesa, tako postajaš slep.

Sluh se loči od ušesa, tako postajaš gluh.

Telo se loči od uma, takrat obstoja ne pozna več.

Hana Tršar

III.

Tudi tišina ima zvok,

ki odmeva v votlini.

Votlini črni, neskončno globoki,

hkrati pa taki, ki od nje nič ni.

Tišina je globina, ki te utaplja.

Ni dobrega, ni slabega.

Samo je.

Utapljanje ni zločin, ni krivica, je resnica,

ki popelje tja, kamor si ne želiš.

A vseeno greš kljub vprašanju, kdaj se vrneš.

Globine razžirajo – tvoja pljuča prepojijo s kislino, ki ti razžre meso,

tvoje nefunkcionalno srce odpade,

ledvice eksplodirajo od navala krvavitev,

hrbtenica se zlomi, vretence za vretencem počí,

razpoka, se razstavi, kot otrok razstavi sestavljanke.

Konec sveta se dogaja v tebi.

Ker je laž, konca nikoli ne dočakaš.

Tvoja deformirana postava je nova –

in šele takrat se začne začetek konca.

Hana Tršar

IV.

Iskanje nevidnih tapet mi je všeč.
Razgaljena telesa in obrisi njih, ki opazujejo ostale,
so skrbno prikrita nepozornim očem.
Zato stojim pred tabo, gola stena.
Iščem lastne obrise izpred let,
tiste, ki pomnim, da so nekje ostali.
Mogoče so jih prekrili drugi,
mogoče so bili enostavno prepleskani
znova, čez in čez.
A resnica, da vedno bodo, ostaja.

Odvija se stota noč, iluzije so poznane.
S čajem v razbitinah, ki moja dlan jih še združuje,
skupaj opazujem.
Vprašanje v prah zapišem s prstom in vem,
da se to ponavlja vsakič.
Noč za nočjo.
Vprašanje za vprašanjem.
Misel propada z naslednjo, kakor vid popušča sanjam.

Hana Tršar

V.

Zabavaj se s svojimi kostmi.
Ondesi mojo krvaveče olupljeno kožo
skupaj s svojimi prezirljivimi pogledi
na instrument z odkrušenimi robovi,
ki velja za pohabljenost mojega telesa,
rezilo, v katerem najdeš sebe v najgrši obliki lepote.
Zakoplji moje telo tako, da pokoplješ zemljo vame.
Pogrni moj obraz tako, da bo ogrinjalo odsevalo mojo bit.
Zavij se v moje telo, kakor se človek zavije v smrt, za večno.

Hana Tršar

Odrešenje

Zagledam vrata. Ogromna železna vrata. Kot da se bodo zrušila name, če jih bom prestopila. Preverim ulico, prava je. Ponovno pregledam hišno številko, vse se ujema. Kot preplašeno tele strmim v ta prekleta vrata. Naposled vstopim. Sivo stopnišče z odtenki črnine. Smeti, ki so se tako globoko urezale v kamen, da se jih ne da več odstraniti. Prestopim prvo stopnico, drugo ... Sem že na deseti, pa kar ni videti konca. Dvaintrideset ... Stojim pred vrati. Roke imam mokre, grlo suho. Strmim v napis Weimar in čakam, kot da bo nevidna sila pozvonila namesto mene. Prst položim na zvonec, roka se mi trese. Vrata se naposled odprejo. Kovček mi pade iz rok, zasliši se, kot da bi v bližini padla bomba. Starka pred vrati me začudeno gleda, v rokah drži majhnega belega cucka. »Anna?« me vpraša z raskavim, napol hripavim glasom. Sama prikimam. »Spodaj je.« Srh me spreleti po vsem telesu. »Kako pa veste?« se ne morem zadržati. »Ne skrbi, zaupaj mi. Sedaj pa pojdi, ni več veliko časa.« Globoko me pogleda v oči in zaloputne vrata pred menoj. Stečem dve nadstropji niže. Spet sem tam kot na začetku, kot bi bila ujeta v labirint. Pozvonim. Nič se ne zgodi. Potrkam, vse je tiho. Vse bolj me prevzema obup, začnem si misliti, da je bilo vse zaman. Spet zaslišim korake, nekaj se približuje za mano. Najbrž je spet starka. Obrnem se in ga zagledam. On je. Res je on. Črnolas, postaven, a hkrati tako ranljiv. Tak, kot se ga spomnim. Uščipnem se v lice, niso sanje. Stečem mu v objem. Odrešenje.

Nika Vrabec

Ida

Res je.
Šla bom stran
in nazaj me več ne bo,
a to ni razlog za solze.

Biti moram močna
in neusmiljena,
saj zdaj zares gre.

Stopim v sneg,
hladen, a obenem nežen,
čisto tih, skoraj neslišen.

Pravo nasprotje glasnim
vlakom in ljudem,
ki ni jim mar za druge.

Pravijo, da je norost,
češ da tako ne gre.
A kamor koli greš,
vedno neka pot je.

Karin Likar

Nepopolna

Punca brez vsega, nepomembna,
se v lastnih solzah utaplja,
ne vidi izhoda, ne vidi luči.
Ničesar ne vidi. Postaja slepa.

Je nemočna, grda, brezupna.
Nihče je ne mara.
Je brezvezna, dolgočasna, čudna,
še pomilovanja ni vredna.

Punca, ki ima vse: »popolna«.
Na ves glas se smeji.
V vseh vidi dobro,
v vsem vidi upanje.

Je čudovita, lepa, prijazna.
Je vse, kar si dekle lahko želi.
Je zanimiva, očarljiva, posebna,
polna uspehov; življenja brez skrbi.

Ta punca je ona.
Vse to je ona iz različnih pogledov.

Karin Likar

Prihod odhoda

turobna sreča
zapustitev starega
temne stopinje

bežeče misli
odsev v oknu vlaka
pečat v srcu

stopanje navzgor
prihodnost je preteklost
vrata se odpro

Jana Rajh Plohl

Ida

Njeno srce se je trgalo, ko je stopala po zasedenem dvorišču samostana, ki ji je v zadnjih nekaj letih predstavljal dom, zatočišče, zavetje pred zunanjim svetom, ki ji je vedno predstavljal grožnjo. Trpljenje, ki ga je doživela, preden je stopila v samostan, in zaradi katerega si je zapisegla, da ga nikoli ne bo zapustila, je bilo neizmerljivo.

Med vsem tem razmišljanjem se je znašla na avtobusu. Skozi okno je gledala mimoidoče otroke, ki so se igrali na pločniku, odrasle, ki so hiteli v službe, ter tramvaje in avtomobile, ki so drveli mimo.

Skozi leta je v mirnem samostanu pozabila na mesni vrvež, hrup in gnečo, ki jih nikoli ni preveč marala, vendar je bila tedaj sredi vsega tega. Ljudje so jo od daleč gledali z očita-jočimi pogledi in si mislili bogsigavedi kaj. Vendar je to ni zanimalo.

Stala je pred stanovanjskim blokom, katerega naslov so ji povedali. Šele tedaj je začela razmišljati o svojih gostiteljih. Ali bodo do nje prijazni, bodo strogi, ali morda kaj popolnoma drugega? Morda uglajeni, nemarni. Kaj pa otroci? Upala je, da bodo ubogljivi, vendar preveč ni smela pričakovati. Že je stala ob vzhodju kovinskega stopnišča. Povzpe-la se je za nekaj stopnic in se ustavila. Najraje bi se obrnila in stekla v varen, topel, tih samostan. Vendar ne, tega ni mogla storiti. Prišla je do vhodnih vrat. Iz notranjosti se je slišala otroška glasba in veseli kriki otrok. Potrkala je. Vrata so se odprla.

Sara Ambrož

Na postaji

Šele ko se mi je približal, sem videla, kako zelo pohabljen je. Na šepajočih nogah je namesto čevljev nosil plastični vrečki, ki sta bili zaradi znoja nog zalepljeni na njegovo kožo. Bil je strašno čuden, in ko se mi je približal, sem se tresoče zdrznila in se trdno oprijela ročaja kovčka. Njegovo telo, ki je zaudarjalo po mešanici kislega in neprijetnega zadaha, se je ustavilo tik pred mano. Otrplo sem pogled usmerila v druge čakajoče na postaji in upala, da bi me kdo odrešil neprijetnega soočenja. Čudak je svojo na levo nagnjeno glavo dvignil in spregovoril z raskavim glasom: »Ravnokar so me odpustili iz zaprtega psihiatričnega oddelka in na poti od tam sem padel po stopnicah ter si zlomil nogo. Mi posodite telefon, da pokličem prijatelja? Saj vem, da ste mladi, vendar: bi mi lahko poleg tega posodili kakih pet evrov?«

Njegova zgodba se mi je zdela izjemno nevsakdanja, po drugi strani pa dovolj verodostojno odigrana, zato sem storila, kot je prosil, vendar sem za vsak slučaj vklopila funkcijo snemanja pogovorov.

Moja tarča bo tokrat nedolžna deklica, ki sama čaka na vlak s pikčastim kovčkom. Na srečo je bila tokrat na sporedu namišljena zgodba številka dve, in sicer da sem si kot psihiatrični bolnik zlomil nogo. Tudi moja oprava je bila okarakteriziranemu liku primer-na, še vrečke sem nosil na nogah. Vseeno pa menim, da je ne bom preveč prestrašil, saj sem se prej na stranišču postaje umil in nadišavil s parfomom, ki ga je hote ali neho-te pozabil kak poslovnež. Ko sem se ji približal, sem dobil prijeten občutek zmagoslavja, saj je v primerjavi z drugimi delovala zelo sproščeno, niti za korak se ni oddaljila od mene. Mislim, da ji je postalo celo malce nerodno, kar popolnoma razumem, saj sem kljub umazanemu obrazu, zlepljenim lasem in neprespanim očem razmeroma prijeten na pogled. Kot mi je naročil šef, sem jo prosil za telefonski klic in denar. Brez obotavljanja je naivno privolila, in tako sem si zagotovil še eno darovalko denarja ter posrednico med seboj in šefom preprodaje mamil. Srčno upam, da se bo vrnila vsak teden.

Jana Rajh Plohl

Neizrečene besede

Slušalke v uho,
muzika na glas,
le da ne bom slišala,
kako me kličeš na glas.

Mimo reke šumeče,
mimo glasnih ljudi,
le da ne slišim besed,
ob katerih me srce zaboli.

Karin Likar

Spomini

Takrat se je zdelo v redu,
takrat se je zdelo prav,
vsega vredno,
za nič nam ni bilo žal.

A tistih dobrih časov ni več
in vsi spomini so odveč.

Saj so le spomini,
ki večnost so bili,
sedaj le v možganih spravljeni,
nekateri že pozabljeni.

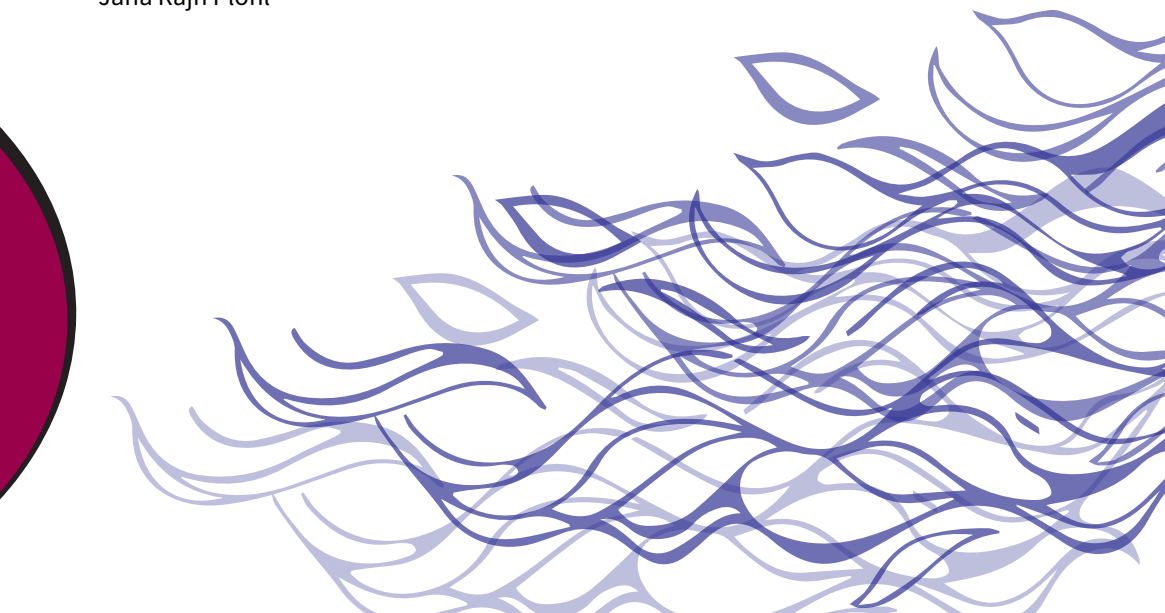
Karin Likar

Vdih

Previdno pokrčim prste na nogah, in moja koža objame vlažen pesek. Za trenutek zaprem oči in počasi vdihnem z aromami neokrnjenega stvarstva prepojen zrak. Moj vdih poteka od nožnih prstov vse do vrha glave. Hitro refleksno izdihnem. Ob vdihu v mojo nosnico nehote prileti drobcena in izredno nepremišljena mušica. Narava se želi za moje sožitje z njo bojevati, čutim, da koprni po dokazu, da je sleherni človek njen sovražnik. Začnem kašljati, a bojim se, da je že prepozno, saj njeno drobno telesce čutim v svojem požiralnem sistemu. Moje grlo se ob vsakem kašlju še bolj posuši in strah pred popolno dehidracijo pride do mojih oči, ki se začnejo polniti s solzami. Sedaj izgubljam še več dragocene tekočine, v mojih mislih pa ostaja življenje nedolžne žrtve. Kdo bi si mislil, še z dihanjem lahko ubijam, pretvarjam energijo iz enega v drugo stanje. Verjamem, da je imela mušica zavest, pa čeprav neizrazito. V mislih se ji iskreno opravičim. Morda se njene snovi, ki se sedaj razkrajajo v prebavnem traku in postajo del mene, zavedajo moje izpovedi in mi odpustijo. Bilo bi lepo, če bi sedaj razpadajoči se delčki oddajali ugodne valove. Moje telo bi jih vsrkalo in bilo s pridobitvijo zadovoljno. Nastala tragedija bi izgubila pomen nesreče in se spreobrnila v verigo načina ohranjanja življenja. Hvala, mušica. Prstom, ki so trdno zakoreninjeni v pesek, se približuje slana voda. Plimovanje ima nedvomno izjemno moč, ko tako z lahkoto premika vodne velikane. Še enkrat bom globoko vdihnila, a tokrat bom ob dejanju premišljena. Ker nimam veliko časa, si v glavi sestavim precizen načrt enostavnega dejanja. Z očmi preiščem osebni vidni spekter, to je območje, ki je po sposobnostih enako povprečnemu posamezniku človeške rase. Presodim, da je moj globok vdih varen. Za dodatno previdnost si pred nos in usta postavim pregrado dlani.

Jana Rajh Plohl

Polsen

Težka kot krvava svinjska glava sem se zleknila na ležišče. Pod mano so bili šelesteči mah in listje, nadme pa se je spuščala temna modrina neba. Prepredanje krp oblakov me je opozorilo na možnost kapljic, ki bi ritmično poljubljale suho, s peskom prekrito Zemljo. Ležim na prostem, nad sabo nimam nobene stene, ki bi me obvarovala pred dežjem. Kot jin in jang se pesek in voda povežeta. Drobcji peščenih viharjev so tisti, ki otežijo kapljico do tolikšne mere, da naposled pade na trdna tla. Gledam v nebo in čakam, kdaj bo grmenje v daljavi doseglo mojo posteljo. Ne mine veliko časa, ko se oblaki naposled le strgajo ter počasi močijo majhne delčke mojega telesa. Najprej kapljico začutim na roki, nato na nosu. Kapljanje se ne razhudi, niti ne umiri. Voda se na suhi zemlji hitro posuši, še hitreje kot na moji koži. Bila sem nepremišljena, saj moje ležišče zadržuje vodo in tako ustvarja vabljivo gojišče za živa bitja. Naposled moje misli le premaga trudnost in zajadram v polsen. Vidim podobo brstečega gozda, v katerem se razprostira rožnata odeja, jasa s potjo, ki vodi do šumeče reke. Nenavadno, a šumenje slišim le v enem ušesu. Vse glasneje je in jaz v tem uživam, po drugi strani pa se sprašujem, zakaj šumi le v enem ušesu. Zvok je tako močan, da čutim nihanje njegovih valov. Sedaj imam celo občutek, da me šumenje boža znotraj ušesa, še vedno pa čutim valovanje, ki je kot nekakšno brenčanje kril. Brenčanje kril ... Moj prsni koš zajame panika in hitro se počim po ušesu. Udarila sem po intuiciji, nisem želela raniti velike strigalice, ki je padla na moker list. Poginila je, ker je iskala boljše življenjske pogoje v mojem vlažnem ušesu. Človek je nevaren še v polsnu, ko ni popolnoma pri zavesti. Strigalice odnesejo mravlje, naravni čistilci mrtvih žuželk in drugih manjših organizmov. Nekoč sem videla mravlje, ki so nesle manjšo kačo. Kakorkoli že, ušesa si bom sedaj in naslednje noči zamašila s kroglicama mahu.

Jana Rajh Plohl

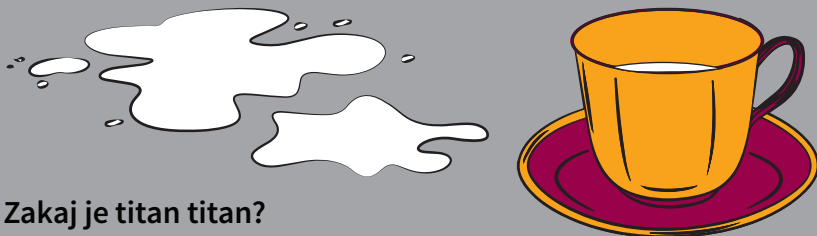

Titan

Okoli gležnjev je zapenjala drobcene zaponke, ki so pripadale njenim visokim petam. Čevljem, ki so le še bolj poudarile njene gole noge. Usedla se je pred zrcalo in začela potezo za potezo svoj obraz skrivati pod plastjo ličil. Počasi. Natančno. Živo rdeča šminka in kot noč črno črtalo za oči. Senčilo, ki se je popolnoma ujemalo z njeno opravo. Ličila je naravnost sovražila. Svojo podobo je kritično premerila v ogledalu. Po svojih prsih, ki ji jih je vzdigoval modrček, je lahko videla mravljince. Vanjo se je zažirala čipka in jo, vsaj tako je rekel lastnik, delala bolj odraslo in privlačno. Bolj poželjivo. Iz prijema sponke za lase je osvobodila svoje bujne kodre. Ponovno je dvignila pogled. Sploh si ni bila podobna. Šlo ji je na jok. Ni mogla verjeti, da je sedaj to njena podoba in to njeno življenje. Želela si je zbežati, ampak vedela je, da bi bilo nesmiselno. Ostala dekleta so ji povedala, da se mož po imenu Titan svoji lastnini ne odreče tako zlahka. Lastnini. Vedela je, da ni edina, ki je izgnila. V razbitem avstrijskem stanovanju so z njo bivala še tri druga dekleta. Na njenih vratih je potrkalo in lahko je slišala zamolkel glas, ki ji je ukazal priti k avtu. Globoko je vdihnila, se obrisala pod očmi in se odpravila dol proti stopnišču. Ko je stopila na svež zrak, se je zdrznila. Pod tankim usnjenim plaščem je namreč nosila le nekaj pomanjkljivih kosov spodnjega perila. V črnem audiju z zatemnjenimi stekli je sedla na zadnji sedež. Iz mesta voznika so do nje priplavale nemške besede, ki jih ni znala zložiti v celoto. Videla je samo, da je voznik avtomobil obrnil proti hotelu. Pred očmi so ji plesale podobe vseh dotedanjih srečanj. Roke, ki so se je dotikale povsod, rdeča šminka, visoke pete, čipka, mrmranje, strankino zadovoljstvo in nazadnje praznina. Stresla se je. Dekleta so ji zaupala tudi, da policija že ugotavlja, kdo je Titan. Zaupati jim je torej morala, da jo bodo rešili iz krempljev te pošasti. V križišču se je prižgala rdeča luč in avtomobil je treščil naravnost v tovarnjak, ki je zapeljal pred njim. Zameglilo se ji je pred očmi. Že dolgo ni jedla konkretnega obroka. Voznik je glasno potrobil in zaklel v nemščini. Obsojena sta bila na to, da bosta čakala, da pooblaščen službe rešijo težavo z nesrečo. Nekje na prednjem sedežu se je pričelo besno iskanje telefona. Slišala je tipke in na drugo stran se je po nekaj piskih zaslišalo jezni »Was?!« Po nekaj jeznih stavkih je voznik s silo obrnil avto proti notranjosti Gradca. Nikoli ne bo pozabila škripanja gum in okrutnega nasmeška, ki sta jo spremljala tisto uro. Promet je bil s približevanju središču vedno gostejši. Spraševala se je, kje jo čaka Titan. Kmalu zatem je avtomobil zavil v stransko ulico in voznik jo je pred svetlo hišo potegnil na noge. Za hrbet so je potisnili skozi vhod v urejen dnevni prostor, v katerem je že sedel zvodnik Titan v naslanjaču iz belega usnja in naslanjal noge na stekleno klubsko mizico. Šoferja je kaj hitro odpravil z migom roke, njej pa nakazal, naj sede. Pojma ni imela, kaj želi od nje. Zelo jo je presenetilo, ko je z njo spregovoril v slovenščini. Začel ji je razlagati svoje plane, želje in vizijo. Vse je vključevalo veliko cenene prostitucije. Prostitucije nedolžnih slovenskih mladoletnic, kot je ona. Gabil se ji je. Čez čas je roke sklenil na prsih in naznanil novo stranko. Vstal je, stopil okoli mizice in ji odpel plašč, da je pred njim ostala skoraj gola. Ogledal si jo je in zadovoljno prikimal. Z glavo ji

je namignil, kje jo čaka delo, in zadovoljno gledal za njo. Ko je stopala po hodniku, je lahko mislila le na to, kako bo Titanu pobegnila. Ni si želela prodajati svojega telesa neznanecem. Doma je imela sanje. Želela je postati kardiologinja. Prišla je do sobe in prestrašeno odprla vrata. Na postelji je ležal moški v poznih tridesetih. Ko jo je zagledal, je vstal. Stisnil jo je k sebi in ji na uho prišepnil, naj se ne boji. Razložil ji je, da je policist in jo bo odpeljal na varno. Naročil ji je, naj se skriva pod posteljo, on ji bo po napravi sporočil, da je čas. Izpod blazine je potegnil puško, se ji spodbudno nasmehnil in odšel na hodnik. Zaslišali so se streli in čez nekaj časa se je moški vrnil ponjo. Na policijski postaji so jo spraševali nekaj o zvodniku. Povedala jim je lahko le, da je samega sebe imenoval Titan. Zakaj Titan, ji ni bilo nikoli jasno. Vedela je le, da je bil Titan v mitologiji starih Grkov pošast. In to je tudi bil. Pošast. Zakaj je torej Titan Titan, jim ni znala povedati. Ko so jo to vprašali, je rekla samo ... SAJ NI POMEMBNO. TITAN JE ZDAJ MRTEV.

Gaja živec

Zakaj je titan titan?

Radovednost je že od samega začetka v človeški naravi in tudi Marii ni bila tuja. Ko je namreč zagledala tisto prelepo, a nenavadno belino, jo je močna volja gnala k temu, da bi se je dotaknila. Ni vedela, zakaj ne kako in kdaj, preprosto se je morala dotakniti na novo prepleskane omare. Je bilo zaradi barve? Čistoče? Novosti? Kdo ve. A vendar se je ni mogla dotakniti. Razlog za to pa je bil titan, vsaj tako ji je rekel Felice. Maria ni vedela, kaj je titan, in se ji je zato zdel nedotakljiv, odmaknjen. Obenem pa je že samo ime Maria simbol brezmadežnosti in čistoče. Verjetno tu nastopi ironija, kajti celo najčistejši človek na svetu se je želel dotakniti te beline. Morda se Maria ni zavedala, da jo bo umazala, ali pa jo je preprosto motilo, ker se belina ni skladala z ostalimi stvarmi v sobi, ker je bila drugačna in je odstopala. Tako kot danes vsi ljudje želimo spremeniti stvari, ki niso običajne. Nenavadne, a neskončno privlačne. V nas vzbudijo strah. Vendar ne strah pred grozo, strah pred novim, nepoznanim. In konec koncev: zakaj je titan titan? Ker je nekaj, česar se ne moremo dotakniti, pa bi se zelo radi? Ker je nekaj čistega, brezmadežnega in bi to radi tudi sami izkusili? Zdi se mi, da nam to vprašanje podaja neskončno odgovorov. Morda pa je titan titan, da vsak v njem vidi nekaj drugega, nekaj, kar mu je tuje, ter nekaj, kar mu manjka.

Klara Križnič

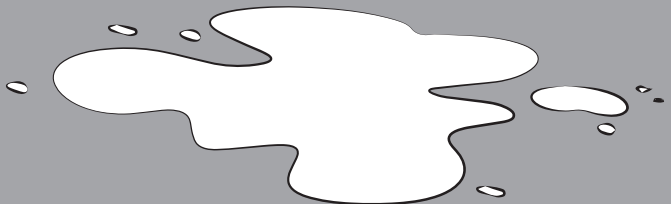
Zakaj je titan titan?

Znanost in umetnost sta večkrat dojeti kot dva nasprotujoča si pola. Italijanski pisatelj Primo Levi pa je znal med njima zgraditi most. Povezal ju je in ju sestavil v prečudovito sliko, ki nam daje širok pogledan na svet. Med njima je našel tudi skupne izraze. Primer? Titan, o katerem je napisal tudi kratko zgodbo. Titan je kemijski element, ki zaseda 22. kvadrata v periodnem sistemu elementov. Prepoznaven je kot svetlikava kovina snežno bele barve, ki se uporablja kot pigment. V grški mitologiji pa je titan velikan, polbog, ob pogledu nanj se ti naježi koža. Pred njim se čutiš nemočnega, saj je on mogočen, ti si pa le navaden smrtnik.

Pleskar Felice je pleskal z belo barvo. Nedorazumljiva deklica Maria pa se je čudila belini, lepoti, čistoči. Želela se je dotakniti sveže prepleskane kredence, a jo je Felice pravočasno ustavil, rekoč, da se omare ne sme dotakniti, saj je to titan. Marijina radovednost se je podvojila in obšel jo je prijeten drget. Jo je ustavil, ker je titan nevaren ali ker se je bal, da bi lahko Marijini prstni odtisi umazali belino? Najbolj se me je dotaknilo, kako se je deklica po imenu Marija kot simbol nedolžnosti in brezmadežnosti čudila nedolžnosti bele barve. In ko dobro razmisliš, te gane spoznanje, da nič na tem svetu ni več čisto. Vse je umazano, od naših rok do naše vesti. Čistoča, belina in nedolžnost niso več del našega vsakdanjega življenja, njihova mesta pa so zasedli hinavščina, zahrbtnost, hudobija. Brezmadežnost dojemamo kot nekaj nadnaravnega, kot nekaj božjega, ki nam je nedosegljivo. Sčasoma pa se beline začnemo bati. Bojimo se popolnosti. Bojimo se resnice. To ni strah, kot nam ga povzroča grozljivka, temveč je že na meji s spoštovanjem. Na travniku črnih tulipanov zagledaš marjetico. Ta ti bo takoj padla v oči, saj se razlikuje od ostalih in ne boš je nabral, saj je posebna samo, ko je med tulipani. In zato je poseben titan. In zato so posebni titani. Ravno zato, ker so posebni, bodo vsi usmerili pozornost v belo prepleskano pohištvo in ga bodo umazali. Takratna belina ne bo več bela in se bo mimetizirala z vsem ostalim, dokler ne bo prišel nov pleskar.

Verjetno sem se v toku misli potopila. Verjetno mora titan ostati le simbol »Ti« v periodnem sistemu kemijskih elementov. Verjetno morajo titani ostati v zbirkah zgodb iz grške mitologije. O titanu smo napisali precej besed, imel je svoj čas slave, a zdaj bo šel v pozabo, kajti naše besede so ga pokvarile. Titan je titan, ker je titan pač enostavno titan.

Vesna Devetak

Dramska štafeta

Po pregledu baze dramskih besedil na gledališkem portalu Sigledal sem kar nekaj časa tuhtala, kaj bi izbrala. Na koncu sem se odločila za kratko dramo Simone Semenič Nogavice ter Mazzinijevo delo Let v Rim. Prepričali sta me z nedolžnostjo in kratkostjo na eni strani ter surovostjo in prefinjenim slogom, ki v vsaki besedi skriva delček sporočila, na drugi. Obe drami sta na nek način tragični. Junaki se vsak po svoje ukvarjajo s svojimi problemi, ki zarezajo v rutino njihovih vsakdanjih življenj. Hkrati sta obe besedili prežeti s humorjem in tegobami, ki pridejo na dan vedno takrat, ko je to najmanj potrebno. Človek se zave svojih napak in talentov, ko je včasih že prepozno.

MOŽ: Dobro, a si ti normalna? Bombe nama padajo na glavo, ti pa se ukvarjaš z nogavicami.

ŽENA: Ne gre za nogavice, gre za življenje.

MOŽ: Ja, natančno to.

ŽENA: Gre za to, da ti je popolnoma vseeno za vse. Za to, da greš in se oblečeš kot zadnje teslo brez osnovne šole ob vsaki priliki. Za to, da moram jaz to prenašati. Za to, da –

V drami Simone Semenič imamo dialog žene in moža, ki svojo usodo zapečatita s preprostim pogovorom. Kar sta v sebi tiščala skozi življenje, v situaciji, ko gre za vprašanje življenja in smrti, splava na površje.

Medtem je Mazzinijevo delo prikaz trka mlade in stare generacije ter na pogled nedolžen pogovor v letalski kapeli, ki zasučé usodi junakov oziroma vsaj enega izmed njiju.

Besedili predstavljata tudi pomembne zgodovinske prelomnice, ki se še danes kažejo v svetu in se jih včasih premalo zavedamo. Šele soočenje z zgodbo navadnega človeka v svetu in ne množice se človek zave, kaj zares pomeni življenje v svobodi. In ne nazadnje predstavljata soočenje strahu in poguma, vere in obupa ter upanja v boljši jutri ali predaje v lastno usodo. Življenje ima vedno dve plati, stvar je samo v tem, katero izbereš.

MLADI: Prostaki jo prevajajo kot srečo. Ampak je več, vsaj za stare Grke je bila. To je stanje, v katerem najbolje izražate in izpolnujete svoje naravne danosti, torej najbolje možno izpolnujete svoje življenje, nalogo. Skratka, sreča je le nujna posledica takega stanja. Za povrh: mar je kaj hujšega od trenutka, ko ostanemo sami s sabo in ki ga imenujemo dolgčas? Zakaj, mislite, bi me lahko prepričali, naj neham uporabljati svoj talent, ki me – poleg osrečevanja – tudi neizmerno zabava?

Stari sklone glavo. Skoraj šepeta.

STARI: Usmiljenje?

MLADI: O tem sva že.

STARI: Milost? Sočutje?

Premolk. Na tabli pride Rim na prvo mesto. Stari skoraj zajoka.

STARI: Poskušam najti na vas eno človeško lastnost ... Pa nič! Ampak nekoč boste obžalovali! Morate! Slaba vest vas bo požrla.

MLADI: Pozabil vas bom tisti trenutek, ko vas ne bom več videl.

Štafeto bi rada predala Tadeji Rebek, ker vem, da rada prebira, in sem prepričana, da bo izbrala nekaj zares udarnega.

Nika Vrabec

Po preletavanju različnih dramskih del sem se odločila za komedijo Čistka izpod peres Tomaža Lapajnetja Dekleve in Vida Sodnika. V kratki komediji sledimo prigodam malih ljudi in njihovim odnosom, ki so rdeča nit dela. Gre za odnose, s katerimi se brez težav povežemo in jih srečujemo v vsakdanjem življenju. Čar komedije je prav v tem, da nas nasmeje zaradi naše domačnosti s situacijami in liki! Naj poudarim, da so prav komedije tiste, ki pod krinko humorja izrazijo največ kritike, pa naj bo to družbe, vlade ali česar koli drugega. In prav tako deluje tudi Čistka. Kje pa se skriva kritika? Zasledimo jo v skoraj stereotipnih prioritetah in dejanjih osebkov. Kot primer bi navedla naslednja dva odlomka:

DEKAN: Vaši študenti stalno ponavljajo. Včasih morate kakšnega tudi spustiti naprej. Mi dobivamo denar od države, razumete? In če bodo vsi stalno samo padali, ne bomo imeli nikogar, ki bo diplomiral iz arheologije. To je eden tistih poklicev, po katerem je povpraševanje. Razumete? Kar pogledjte! (Odpre časopis.)

PROFESOR: Nobenega študenta, ki ne bo znal, ne bom spustil naprej!

V tem dialogu med dekanom univerze in profesorjem je prikazana in naslovljena naša toleranca do manipulacije in okoriščanja, ki jih take in podobne službene pozicije ne samo poznajo, temveč tudi vzpodbujajo.

STANKA: Nič ne boš gledal! Zdajle se bova menila.

ŠTEFAN: Danes je res pomembno – če danes zmagajo, gredo v četrtfinale.

STANKA: Štefan, veš, da me to ne zanima, in dobro veš, da imava večje težave. Pogledj, tukaj so zelene hlače in tukaj rdeče hlače. In oboje so v redu. Oboje že dvajset let nosim in oboje so malo strgane, ampak oboje so še v redu. Ene bi vrgla stran.

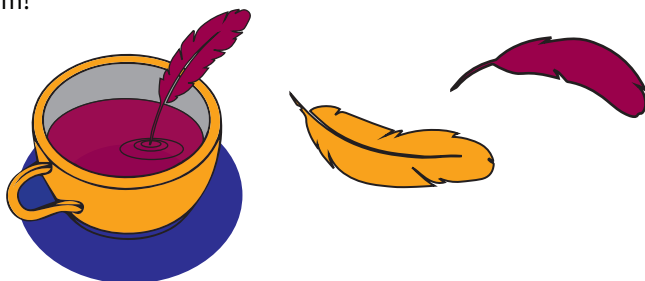
ŠTEFAN: Rdeče vrzi stran, zelene pa obdrži.

Še en odmevnejši odlomek iz besedila nam kaže povprečno zakonsko razmerje med možem in ženo. Bolj stereotipnega prizora od moža, ki je zatopljen v tekmo na zaslonu, in žene, ki se ravno takrat odloči biti »zatežena«, današnja družba skoraj ne pozna. Primitivno zamišljanje žensk kot sentimentalnih nadležnic in moških kot kričecih neandertalcev je tako preživeto, vendar začuda še vedno obstaja!

Komedijo bi vsekakor priporočila vsem, tudi mlajšim bralcem. Po eni strani zato, da se nasmejejo napakam naše družbe, po drugi strani zato, da se zamislijo nad tem, kar postajajo.

Humor, stil pisanja, zanimivi prizori in pisana paleta likov pripomorejo k navdušenju bralca nad prebranim delom!

Tadeja Rebek

S pomočjo SiGledalovega iskalnika sem prebrskala bazo sodobnih slovenskih besedil in se odločila, da obiskovalcem portala v branje priporočim dramo Matjaža Zupančiča, Goli pianist ali Mala nočna muzika. Gre za sodobno slovensko dramo, v kateri se avtor poigrava z motivi iz Cankarjevega Pohujšanja v dolini Šentflorjanski. V drami je prisotnih mnogo komparacij in metonimij, ki so vključene v absurde, a duhovite značaje likov. Za kar ima Jančar Chopina, ima Zupančič Mozarta. Besedilo temelji na absurdu, ciničnosti in dvoumnosti. Vsekakor dramo priporočam v branje vsem, ki bi radi pokukali v svet absurda ter se zraven še nasmejali.

Vida Lestan

»To ni maškarada, to je življenje, mulc.«

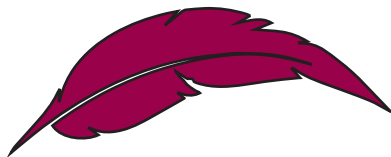
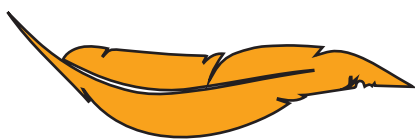
K branju naju je pritegnila izvedba bralne uprizoritve odlomka te drame pri pouku, za katerega sva kasneje izvedela, da je zaključek Vladimirja Matjaža Zupančiča. Želja po delitvi tega besedila pa je prišla zaradi razgibanosti, svobode lastne interpretacije duševnega ozadja likov, predvsem pa zaradi zelo odprtega konca, ki je v naju vzbudil vprašanje: ali obstaja

dovolj dober/konkreten razlog za opravičevanje umora?

Sodobna drama Matjaža Zupančiča, naslovljena Vladimir, je na prvi pogled precej nedolžna, kratka igra. Vendar se za platnicami skriva morilec. Drama je sestavljena preprosto, psihologija likov pa je pravo nasprotje tega. Gre za tri prijatelje, ki živijo skupaj in se zaradi pomanjkanja denarja odločijo oddajati sobo. Na oglas se javi en sam kandidat, ki pa njihovo življenje povsem spremeni.

Osrednji lik v tem dramskem besedilu močno spominja na Molierovega Tartuffa. Tako Vladimir kot Tartuffe namreč predstavljata vsiljivca, ki v svojih slabih dejanjih najdeta dober namen in ga tako zagovarjata. Zupančič napiše: »Pot do pekla je tlakovana z dobrimi nameni.«

Ani Rusjan in Matej Stanič

Faust

Faust: Bili so časi, ko sem brezskrbno bedel v poznih urah v svoji majhni zatemnjeni sobi. V njej je bilo nakopičenih toliko knjig, da sem skoraj imel občutek, da nisem v tem zaprtem prostorčku, temveč stoječ na svetu, ki bi ga lahko zaobjel z eno samo dlanjo. Brisal sem nevidne meje dežel, pil iz potokov sveta. Enkrat sem bil na mrzlem severu in občutil drget na goli koži. Drugič sem bil v puščavah. Bil sem obdan s prostranimi deželami vročega peska in čutil sem, kako se mi je ta pretakal po suhem grlu in prasketal in netil ogenj po mojih žilah. Spet naslednjič sem pristal nekje drugje. Nekje, kjer mi je bilo življenje tako neznano, da so se moja vretenca zravnila, in nato sem lebdel! Lebdel sem nad sanjami ljudi, lebdel nad peklom in nebesi. Bil sem visoko, bil sem vsepovsod. Taval sem po obrobjih oceanov, plašil jate ptic, se zaganjal kot veter med drevesi in nato sem ... padal. Padal sem. Padal sem globoko, ne vem, kam. Slišal sem glasbo, tako živahno in polno življenja, na konicah prstov čutil vero in up v nekaj večjega, boljšega, slajšega. In jaz sem padal. Spotikal sem se, kamenje je rezalo mojo kožo. Moje roke so bile hladne, iz njih so mi polzele vrvi. Vrvi nebes in pekla, vic, sanj, magije. Vse bolj oddaljen sem bil od vsega tistega. Kot da bi kožo trgal od mišic, mišice od kosti in kosti od duše. Zopet sem se prebudil v sobi, napolnjeni z mrakom, in zrl v prašne knjige, ki niso pomenile nič več kot le nesnago. Ničesar ni bilo več.

Se usede.

Le ena stvar ni bila enaka.

Pavza

Ne vem, ne spomnim se je več.

Iz žepa izvleče listke, brska med njimi, odvečne meče po tleh.

Zadnjič sem dobil številko. Bil je gospod v črnem. Prekrit z mrakom in obdan z nočjo. Plameni v očeh. Ogenj je še mene pogrel. Starec v še zdravem telesu.

V rokah drži list s številko, gleda vanj in ga menca med prsti.

Tisti gospod ... Rekel je: »Za dober posel« in mi potisnil listič v roke.

Zgane se iz svoje zamišljenosti in številko pospravi nazaj v žep.

Ah, kakšen posel nekaj. Samemu sebi. Saj te ima vsak drug človek za norca. Ta ni čisto nič drugačen.

Mefisto: Plamen, gospod Faust, to je nekaj. Minljivost nekaj sorodnega. Veste, gospod F, posli so od vedno gladko tekli. Kot mivka skozi prste, tudi hitro so minili. Tlesk s prsti – in že se je dogajalo nekaj drugega v drugem času.

Samemu sebi zašepeta.

In Vi niste prav nič drugačni.

Glasno naprej. Ste kdaj pomislili, kako pust je ta svet. Ne govorim o svetu nasploh, o ljudeh namreč. Vedno isto. Iste rutine, slabe službe, družina, poželenje, bežanje pred usodo in lovljenje pravice. Pa veste, zakaj? Barve. Ozrite se, gospod, le ozrite. Koliko barv in truda, da se vse ujema na telesu in obrazu. A gosenice. To je življenje. Zaspijo kot štruca beljakovin in se prebudijo kot presenečenje. Naravno napackane barve na krilih, brez truda. To je dar.

Zadovoljno strmi. Nadaljuje ravnodušno. In to človek lovi. Kako predvidljivo. Narava človeka so poželenja. Dojenček si želi dojke, otrok svojega palca, najstnik droge, mlad človek svobode, učenosti in službe, nato doma, družine in z leti se naveliča. Eno in isto življenje, ena in ista rutina, pot, nobene skrajnosti. Potem si reče: »Kdo bi si želel tega zdaj, ko mi zmanjkuje časa? Sprosti se malo!« Poceni seks z visoko ceno. Nato pa nesreča. Človek je plamen. Daš mu ščepec strasti, potrebe, i s k r o ... žari ... ko pa pihneš, se enostavno ... r a z b l i n i. Ne obstaja. Daš in odvzameš. Krog. Ponavljajoči se krog.

Faust in Mefisto

Vidimo sobo, opremljena minimalistično in starinsko. Za temno rjavo mizo sedita Faust in Mefisto. V tišini strmita eden v drugega. Faustova razdraženost postaja vedno bolj očitna. Končno mu je dovolj in s pestjo, ki je že prej ležala na površini mize, udari po njej. Mefisto ne trzne, naslonjen v stolu še naprej opazuje Fausta.

FAUST: Zavajalec!

MEFISTO: Hm. Jaz?

FAUST: Goljufivec! Prevarant! Provokator! Faust zajame dah. Seveda! Kdo drug kot pa nakosmačena podlasica.

MEFISTO: Gospod Faust, mislim, da je tu prišlo do nesporazuma –

Faust ga goreče prekine.

FAUST: Ohoho, ne pre naglamo se, gospod! Zadnjo besedo izpljune iz ust kot neokusno. Besen globoko, pospešeno diha. Da še kakega zlatega zoba ne izpljunete iz navlake v svoji jami. Izgovori so poceni, slaba šala in predrzen korak naproti medvedu.

MEFISTO: Odslovilno, mogoče nakaže z roko. Bo že res, če tako pravite. Vendar vseeno. Zlato nadomestljivo, šala prodana v sekundi, ko je ponujena, medved pa ... no, njegovo krzno krasi mi tla pred kaminom. Se rahlo posmehne in Fausta ošvrkne s pogledom.

Tišina. Faust počasi uplahne, utrujeno zavzdihne.

FAUST: Edina preostala stvar na tem svetu so leta. Ostalo je laž. Visoka gospoda ... samo to še vlada in s stilom smradeče propada.

MEFISTO: To je tako, če hočeš veljati. Biti ponižen z nožem v roki.

FAUST: Kakšna ponižnost neki. Igranje. Prevaranti, kot sem rekel.

MEFISTO: Ne govoriva o istih stvareh, prijatelj. Faust ga zaničujoče pogleda ob zadnji besedi.

FAUST: In tudi nikoli ne bova. Bevske iznenada.

MEFISTO: No, no. Opusti ta cinizem, poglej na svetlejšo plat. Faust se obrača, pogleda pod mizo, za stolom, pod svojo pazduho, medtem ko Mefisto govori. Navsezadnje ste le uporabili številko, ki sem Vam jo predal v – Mefisto se ustavi in z razdraženostjo tiho pogleda k Faustu, ki se obrne in ga pogleda z velikimi očmi.

Kaj – za voljo – delate?

FAUST: Se nagne čez rob mize. Iščem svetlejšo plat, pa je nikjer ni za to vašo voljo.

MEFISTO: Oh, zaboga. Saj ni res. Vem, kaj poskušate.

FAUST: Za Boga prav nič, raje pojdite k vragu.

Mefisto se grenko zasmee na glas.

MEFISTO: Sem že tam, brez skrbi.

FAUST: Jih ni.

MEFISTO: Pa še bodo.

FAUST: Kaj sploh počnete tu? Kakšen je Vaš namen?

MEFISTO: Se bolj neiskreno nasmehne. Tu sem zaradi Vas, kajpak. Za izpolnitev dobrih poslov, uspešnih sodelovanj. Saj ste me sami poklicali, mar ne?

FAUST: Vaše sladko-ostudne besede me prav nič ne očarajo z vašim skrbno zlikanim suknom. Bogastvo in slava tukaj nimata kaj početi, ne v tej luknji.

MEFISTO: Luknja je prav zares, to priznam. A to še ne pomeni, da se kaj dobrega tu ne da skleniti.

FAUST: Ste pohlepni, kaj?

MEFISTO: Pohlep ali ne. Bogastvo ali ne. Slava ali ne. Tu ne gre zame – in to veva oba. Zbistrite se. Nehajte tavati kot zgubljena kokoš, ki čaka na mojem krožniku.

FAUST: Godrnja.

MEFISTO: Vstane, se sprehodi okoli stola in mize. Vprašanje ste Vi, gospod Faust.

FAUST: O čem pa –

MEFISTO: Dobro vem, zakaj sem tu.

FAUST: Bila je napaka. Velika grda napaka.

MEFISTO: In? Še vedno sem tu. Z napako ali brez nje.

FAUST: Na žalost res.

MEFISTO: Ne bodite dramatični. Preveč besed in premalo smisla prihaja iz Vas.

FAUST: Smisla? Ne delajte se norca. V višavah in malo številčnih slojih je to pogosteje, kot se dogaja pri meni.

MEFISTO: Nehajte se oklepiti drugih. Recite, zakaj ste me poklicali? Da me boste imeli možnost obrekovati kot kakega cestnega psa?

FAUST: Ne vem.

MEFISTO: Hitro odgovori. Laž! Faust udari s pestjo po mizi.

Oba razburjena, Mefisto s kancem zmagoslavja.

FAUST: Ne!

MEFISTO: O ja pa ja! To res sladko prihaja mi z jezika, verjemite. Upor mi je kot glasba, ko vihtim bič nad glavo, sam vedoč, da imam moč.

FAUST: Zlo, ukoreninjeno v mesu, ne zasluži si življenja. Samo berač lahko to potrjuje.

MEFISTO: Stopi v ospredje, gleda skozi umazano okno. Kdo zdaj visoko se drži? Po čem sklepate, da ta obleka bila je dobljena brez truda, stroška? Mogoče lahko dodam si češnjo na svojo sladko kupo. Postaja že osladno, ne? Nič za to. To je življenje, ki želi si ga srce Vaše. Pozabe, skrajnosti in omame.

FAUST: Bič tvoje so besede. Oplazijo in človeka zapustijo.

MEFISTO: In jaz čas nerad zapravljam v nedogled. Imam opravke, ki niso manj pomembni od Vas. Se obrne, odide do svojega stola, kjer visi njegov črn klobuk, ob strani stoji kovček. Si nadene klobuk in poprime za kovček. Je res, da rad igram igro, dokler ne postane nezanimiva. Zapomnite si le to, še v najslabši družbi hitro ugotovili boste, da ste le naslednja duša, ki ne doseže nesmrtnih ure.

Odpravljen se obrne proti vratom in že stopa proti njim. Faust že paranoičen teče proti Mefistu in poklekne predenj, se oprime njegovega plašča.

FAUST: Ne odidite, gospod!

MEFISTO: Ne odidite? Ne?

FAUST: Priznam, vem, kaj želim.

MEFISTO: Spravite se že z mene.

FAUST: Ga močno objame okoli nog. Ne spustim Vas, oprostite, vendar ne. Oklepal se bom, kolikor mi daje moč in moja zadnja vrv do onega sveta, kjer sanjal sem predolgo. Predolgo mastil sem si prste tam, kjer si ne bi smel. Pomoč, to je vse, za kar prosim. Sem obupan mož na kolenih, vidite? Lahko klečim, dokler ne otrpnem. Na vašo željo si kožo prepojim s kapljo kisline, le poslušajte me vendar, prosim!

MEFISTO: Vaše nizkotne prošnje so samo sapa mimo mojega ušesa.

FAUST: Ne spustim zadnje bilke tega življenja. Ne, ne, ne, ne ...

Mefisto smrtno resno in z besom strmi navzdol, medtem ko Faust mrmra nerazumljive prošnje. Naposled Faust le pogleda navzgor in s strahom počasi spusti plašč in sprosti objem. Po vseh štirih se počasi začne zadenjsko odmikati od Mefista, ta obrne svoje telo. Spusti kovček in počasi stopa proti Faustu.

MEFISTO: Predrzni ste, ko si dovolite ustavljati me z umazanimi rokami. Kos plašča poprijemate kot nor starec na robu preživetja. Tiho preklinjanje in poniževanje Vam je trenutke prej še tako dobro šlo. Kaj pa zdaj? Ste kot odvraten zajedavec, parazit, črv brez smisla. Ustavi se ga šele, ko se stopi z njegovim telesom. Takrat se šele začne zvijati. In oh, verjemite tudi temu, navajen sem gledati muke drugih. Strupeno. Mogoče celo uživam. Skrajnosti, prijatelj, skrajnosti.

Faust se prestrašeno trese ob nogah stola, mize.

MEFISTO: Taki, kot ste Vi, ne preživijo dolgo in ne pridejo daleč pri gospodi, če Vas že zanima. Mislite, da imate pravi svet v rokah? Samo igračo si domišlja Vaš zblojeni um. Še enkrat Vas vprašam. Kaj si tako želite, da ste me poklicali?

FAUST: Odrešenja od svojega lastnega življenja!

MEFISTO: Kaj res. Presenečenje pa tako. Nadaljujte.

FAUST: Trepetajoče. Ostrine skrajnosti, najglobljega užitka in bolečine, zastrupljeno bodico v zapeljivi sreči, srda ... v čistem srcu.

MEFISTO: In plačilo?

FAUST: Kar Vas volja bodi!

MEFISTO: Volja mene? Pristoji mi ... Vaša duša.

FAUST: Moja duša? Kaj Vam bo moja duša?

MEFISTO: Še spraševal boš?

FAUST: Ne, ne. Pozabite, da sem rekel.

MEFISTO: Nadvse vljudno. Če tako želite.

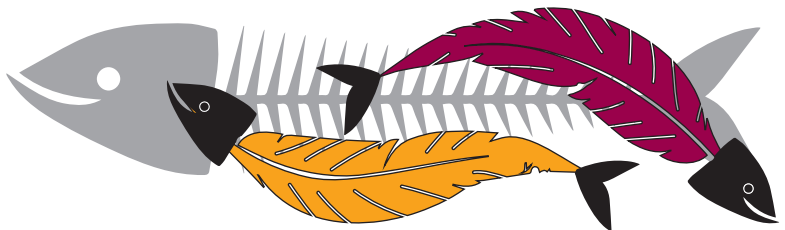
Iz torbe izvleče dokumente. Vrže jih na mizo.

MEFISTO: Vaše želje so črno na belem. Bilo mi je v veselje. Do naslednjic.

Poprime za kovček in izgine skozi vrata. Faust se prepogne in zarjove, grabi lase in se ziba. Hlastajoč v sedečem položaju še nekaj sekund ostane na tleh, se drži za prsi. Počasi, kot pijan, vstane in v tresoče roke vzame liste z mize, jih zbegano premetava in se na koncu sesede na stol.

Zatemnitev.

Hana Tršar

GIMNAZIJA
NOVA GORICA

